

קול צופיין

קול צפֿיין נִשְׂאוֹ קול יַחֲדוֹ יִרְנְנוּ

גיליון מס' 1294

בהעלותך תשפ"ז השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

העולם מנוהל מלמעלה

השכינה המגדלת – כאם על בנים

ספר במדבר – השראת שכינה

מספרים מספרים

את סיפור השראת השכינה בישראל רואים גם על ידי המספרים. מספרי בני ישראל והלוויים מסתכמים במאות: בשבט ראובן יש 46,500 נפש. בשמעון 59,300. ביהודה 74,600. ביששכר 54,400. בזבולון 57,400. באפרים 40,500. במנשה 32,200. בבנימין 35,400. בדתן 62,700. באשר 41,500. בנפתלי 53,400. גם מניין משפחות הלוויים מתחלק במאות: לגרשון 7,500, לקהת 8,600 ולמררי 6,200. רק שבט גד לא מסתיים במאות. 45,650 נפש.

איך יכול להיות שהמספרים היו מדויקים?

החיד"א הביא את שאלת רבינו ישעיה הראשון "תימא: וכי אפשר שלא היה חסר אחד או שניים מן הכללים שאומר בכאן, או יותר?". "ויש לומר: שאין הכתוב מקפיד בזה, כדכתיב (ויקרא כ"ג, טז) 'תספרו חמישים יום' - ואינם אלא ארבעים ותשעה. וכן (דברים כ"ה, ג) 'ארבעים יכנו' ואינם אלא שלושים ותשעה (פני דוד במדבר ב)'. האם התשובה שלו היא רק על עיגול מספר אחד או שהוא מדבר על עיגול מספרים של עשרות?.

פדיון הבכורות על פי המספרים הללו

ובאמת קשה לומר שהתורה לא דייקה ועיגלה מספרים. ועוד שספירת בכורי ישראל מגיעה ל-22,273 עודף על מספר הלוויים ב-273, ואיך אפשר לחייב את בכורי בני ישראל לשלם חמישה שקלים כל אחד לפדיון כשהמספר לא מדויק? חייבים לומר כי ספירת הלוויים ב-22,000 היא ספירה מדויקת, וכן גם בכל שאר השבטים. (ועיין בהמשך לגבי מספרם המדויק של הלוויים).

השראת שכינה במשכן

ספר במדבר עוסק בשלב נוסף של השראת שכינה בישראל. קדמה להשראת השכינה בעם, השראת השכינה במשכן ה' שבו נאמר "וביום הקים את המשכן כסה הענן את המשכן לאהל העדת ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בקר: כן יהיה תמיד הענן וכסנו ומראה אש לילה" (במדבר ט).

השראת השכינה במחנה ישראל

בחודש אייר עולים מדרגה. כל מחנה ישראל זוכה להשראת שכינה. כל מחנה ישראל נספר ומתארגן סביב המשכן והלוויים, ושורה שכינה על עם ישראל כולו. ניסן הוא תאריך השראת השכינה במשכן. אייר הוא תאריך השראת שכינה במחנה ישראל. על השראת שכינה זו נאמר בפרשה "וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה".

השראת שכינה דווקא כשמתלכדים

השראת השכינה הזאת היא כשעם ישראל סופר את יוצאי הצבא שלו. מסירות הנפש של יוצאי הצבא עושה את העם לאחד, לא רק מבחינת סידרום סביב המשכן לפי הדגלים וסדר הישיבה, אלא מבחינת המוכנות למסור את הנפש אחד על השני "כל יוצא צבא בישראל". על כן נאמר "ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה ה' וקצו איביך ונסו משנאיך מפניך". מסעות של מלחמה. ובסיום המסע נאמר "ובנהה יאמר שובה ה' רבבות אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר י) שכינה בתוך עם ישראל.

בפרשת פקודי - חשבון מדוייק עד השקל האחרון

עוד קשה לומר שמניינם של שבטי ישראל אינו מדוייק, שהרי במנין של פרשת פקודי שנערך למחרת יום הכיפורים על ידי מחצית השקל "בַּקָּע לַגִּלְגָּלֶת מִחֻצֵיט הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים" (שמות לח נו). גם בפרשת במדבר המספר הוא אותו דבר בדיוק "וַיְהִי כָל הַפְּקָדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים" (במדבר פק א מז).

בפרשת פקודי כתוב כי ממחצית השקל שנלקח משש מאות אלף נבנו האדנים של המשכן "וְכִסֶּף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאֵת פֶּכֶר וְאֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: בַּקָּע לַגִּלְגָּלֶת מִחֻצֵיט הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: וַיְהִי מֵאֵת פֶּכֶר הַכֶּסֶף לְצַקֵּת אֵת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנֵי הַפְּרִכֵּת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַפֶּכֶר פֶּכֶר לְאֲדָנִי" ומשאר התרומות של 3550 המחציות העודפות על 600,000 עשו וויים לעמודים "וְאֵת הָאֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְשִׁבְעִים עֶשְׂרֵה וַיִּזְכְּרוּ לְעִמּוּדֵימ וְצִפָּה רֵאשִׁיָּהֶם וְחֲשֵׁק אֲתָם".

מספר שבט גד וראובן

כמו כן, כשאנו רואים כי בשבט גד התורה מנתה בפרשת במדבר 45,650 ואילו בפרשת פנחס כל השבטים מספרם מסתיים במאות ורק שבט ראובן הוא 43,730. השבטים הללו מלמדים על השאר שמניינם מדוייק, וזה פלא. איך ייתכן שמספר הנולדים היה תמיד במאות?

הרב קמיניצקי בספרו אמות ליעקב כותב כי בפרשת פנחס (כו ט-י) התורה מתארת שבני ראובן נפגעו. "וְתִפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְתִבְלַע אֹתָם וְאֵת קֶרַח בְּמֹות הָעֵדָה בְּאֶכָל הָאֵשׁ אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים אִישׁ וַיְהִי לְגִס". וזו הסיבה ששבט ראובן חסרים. כן הם חסרים ביחד עם שבט גד בגלל היותם חלוצי צבא שמסתכנים בחייהם. בגלל כל הסיבות הללו צריך לומר שדברי החיד"א הם על עיגול של מספר אחד ולא עיגול של עשרות.

מנין שש מאות אלף מלמעלה

לכן מנין שש מאות אלף ארבעים שנה

לפי זה יש צורך להסביר איך יתכן שהיו באמת בכל שבט מספרים שמסתכמים במאות? כדי להבין את זה נזכיר כי ביציאת מצרים היו כשש מאות אלף. בפרשת פקודי, לפני בנין המשכן בחודש תשרי, היו 603,550 איש וכך היה גם במניין חודש אייר. במנין של פרשת פנחס היו גם כמעט אותו מספר 601,730. ניכרים הדברים שיש סיבה למספר שישים ריבוא. כי איך יתכן שלא נשתנה כמעט מספרם במשך ארבעים שנה?

כללות כל הנשמות הם ששים ריבוא

המהר"ל בספר גבורות השם (יב) מסביר שהמספר של שש מאות אלף הוא מספר בעל ערך מיוחד "וזהו כי כאשר היו ישראל במצרים היו שש מאות אלף, וכן היו תמיד במדבר לא נתרבו על זה המספר דבר חשוב, שנראה מזה כי מספר בני ישראל מסוגל במספר הזה" ולכן הנשים ילדו ששה בכרס אחת "ואחר שהכלל של ישראל מסוגל במספר שש מאות אלף, היו הפרט ראוי להוליד שש פרטים, וכאשר היו עם ישראל יוצאים לפעל שש מאות אלף, היה תולדות הפרט דומה לתולדות הכלל שהוא שש מאות אלף, כי זהו לפי ערך הכללי".

מקור דבריו הוא בדברי האר"י הקדוש שנכתב בשמו "כללות כל הנשמות הם ששים ריבוא". (שער הגלגלים, הקדמה יז). ועל כן יש השתדלות של יחידים להתרבות לשישים ריבוא, בלי מודעות, אלא מושרש הנשמה. (וכ"כ אה"ח הקדוש בתחילת מסעי. רמב"ן חת"ס ועוד).

העם בכללו מספר דומה, השבטים מספר שונה

לפי דבריו של המהר"ל המספר של שש מאות אלף הוא ביטוי לנשמה גדולה שמתבטאת בכל אשה ואשה. ולכן אם שבט שמעון יורד ממספר של 59,300 בפרשת במדבר ל-22,200 בפרשת פנחס בגלל חטאיו במדבר, מתרבה מספר האנשים בשבט מנשה שהיה 32,200 ל-52,700 בפרשת פנחס. כך יש שינויים רבים בכל השבטים ואחרי כל השינויים נשאר עם ישראל בסביבות שישים ריבוא.

ביטוי לנשמה גדולה שמתגלה בכלום

מסתבר שיש פה נשמה כלל ישראל שמתגלה דווקא בשישים ריבוא. להבדיל מבני המון שנאמר עליהם (מגילה דף טו ב) "אמר רב אדא דמון יפו עשרת בני המון ועשרת צריך לממרניהו בנשימה אחת מאי טעמא מוליהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו" שנפשמ יצאה בבת אחת ללמד כי הכח של הקליפה שלהם נלקח כאחד ולכן כל עשרת בני המון מתו כאחד. ההפך מזה בעם ישראל - יש להם נשמה אחת שמחיה אותם ולכן המספרים שלהם בארץ מייצגים את הנשמה האחת שמובילה אותם.

המפתח בשבט לוי - עשרים ושתים אלף

לויים - עשרים ושתים אלף

את הפירוש הזה כתבו חכמינו במדרש. הם ראו כי "כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי ה' לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל זָכָר מִבְּנֵי חֹדֶשׁ וּמַעְלָה שָׁנַיִם וְעֹשְׂרִים אֶלֶף" (במדבר ג ט). ומספר הבכורים דומה "וַיְהִי כָל בְּכוֹר זָכָר בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבְּנֵי חֹדֶשׁ וּמַעְלָה לְפָקְדֵיהֶם שָׁנַיִם וְעֹשְׂרִים אֶלֶף שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמֵאוֹתִים" (ג מג).

התורה אומרת שפודים את ההפרש "וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלִשָּׁה וְהַשְּׁבַעִים וְהַמֵּאוֹתִים הָעֹלְפִים עַל הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְלִקְחֹתָ חֲמִשָּׁת חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים לַגִּלְגָּלֶת בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ תִּקַּח עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל" (שם מו-מו). אם יש פדיון משמע שהמספר שלהם מדוייק, אם כן איך יש בדיוק 22 אלף?

כשם שנאמר למעלה כך נאמר למטה

חכמינו במדרש אמרו שהמספר המדוייק של שבט לוי מתחיל ממקום של מעלה - 22,000 "שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושתי רבבות" שנאמר "וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֲבִיךָ וַיִּנְסֹוּ מִשְׁנֵאֲיֶיךָ מִפְּנֵיךָ: וַיְנַחֵה יְאֹמֶר שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר י לה). ובמדרש "כשם שנאמר למעלה (בתהלים ס"ח י"ח) 'רכב אלהים רבותים אלפי שנאן ה' בם סיני בקדש'. כך נאמר למטה 'שובה ה' רבבות אלפי ישראל'. מלמד שישן הקב"ה שכינתו על ישראל כדרך שישן על מלאכי השרת" (פסיקתא וטררתא על במדבר פק י פסוק לו. ואע"פ שבפרטיהם אתה מוצא בשבט לוי 22,300 כבר פירש רש"י שה-300 היו בכורים ולכן פדו עצמם.

והמספר הנחשב לצורך הפדיון הוא 22,000).

איך נשארו אותו מספר חצי שנה?

איך המספר זהה בין המפקד בתשרי למפקד באייר

הסבר זה מסביר איך המספר זהה בין המפקד האמור בפרשת פקודי שנועד להקמת המשכן. שהוא היה בתשרי והיו בו 603,550 והוא זהה למספר שנמצא בפרשת במדבר שנערך בחודש אייר, אחרי שעברו יותר משה חודשים. כך כתב הרמב"ן "ואני תמה, ואיך יתכן שיהיה קהל גדול כמזה ולא ימותו בו בחצי שנה למאות ולאלפים?" (על שמות פרק ל פסוק יב).

השראת השכינה

הזאת היא

כשעם ישראל

סופר את יוצאי

הצבא שלו.

מסירות הנפש

של יוצאי הצבא

עושה את העם

לאחד, לא רק

מבחינת סידורם

סביב המשכן

לפי הדגלים

וסדר הישיבה,

אלא מבחינת

המוכנות למסור

את הנפש אחד

על השני "כל

יוצא צבא

בישראל"

חייבים לומר שה' השיגה על מספרם של בני ישראל שיהיה מעל שישים ריבוא במדויק במספר המדויק. "אבל יותר נכון שנאמר שכן אירע מעשה, שהיו ישראל בשעת מנין ראשון תר"ג אל"ף ותק"ן, (603,550) ומתו מהם הרבה בשבעה החדשים כנהוג שבעולם, ובני עשרים משלימים שנתם מתשרי ועד אייר, ואירע הדבר שהיו המשלימים כמנין המתים" (רמב"ן שם). כל זה בגלל שהמשכן היה צריך להיות במנין בני ישראל לאדנים וליתדות המשכן.

תירוץ שני לרמב"ן - מנין ראשון כולל לויים

בתרוץ השני אומר הרמב"ן משהו יותר מדהים. הוא כותב כי לפי דעתו "במנין הראשון נמנה שבת לוי עמה, כי עדיין לא נבחר ולא יצא מכלל העם, ובמנין השני נאמר לו (במדבר א', מט) 'אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל'. והנה המשלימים שנתם השלימו בדיוק לאותו מספר שנמנו במנין הראשון לפני חצי שנה.

על דברי הרמב"ן האלה שאלו: איך יתכן שבני שבט לוי יהיו בדיוק כמספר אלה המשלימים את שנתם להיות בני עשרים? "דבר תימה וחלוש מאוד ואין הדעת סובלתו, ואני תמה מאוד מאיש נבון וחכם גדול כמוהו, איך ידבר כדברים האלה, דברים שבמקרה ימלאו סך כזה שווה בשווה. באמת בעיניי הוא אחת מן הנמנעים, אם לא על ידי הנס". (רבי מרדכי יפה, בעל הלבושים, בפירושו על רש"י לבוש האורה שמות ל', טז). והתשובה לשאלות אלו הם דברי האר"י והמהר"ל לעיל.

מספרים גדולים שלמים - שאין בהם עיגול

שלל מדין - מספרים מעוגלים לאלפים

את ההסבר הזה צריך להסביר גם בסוגי השלל השונים שנלקחו במלחמת מדין: "ויהי הפלוקוח יתר הבו אשר בָּזוּ עַם הַצָּבָא צֶאֱן שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: וַיִּקְרַע שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֶלֶף: וְחֲמִישִׁים אֶלֶף: וְנִפְשׁ אָדָם מִן הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר כֹּל נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וְשִׁלְשִׁים אֶלֶף" (במדבר לא).

המספרי המעוגלים הללו הם מספרים מדויקים. שהרי מחלקים את השלל הזה חצי חצי לפי הלוחמים ולפי העם במדויק, והלוחמים נותנים אחד מחמש מאות ולכן "ויהי המֶסֶס לה' מן הצאן שש מאות חמש וְשִׁבְעִים: וְהַקָּר שֶׁשָׁה וְשִׁלְשִׁים אֶלֶף וּמִכָּסֶּס לה' שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים: וְחֲמִישִׁים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וּמִכָּסֶּס לה' אֶחָד וְשִׁשִׁים: וְנִפְשׁ אָדָם שֶׁשָׁה עֶשְׂרֵי אֶלֶף וּמִכָּסֶּס לה' שְׁנַיִם וְשִׁלְשִׁים נֶפֶשׁ:". והמסס מבני ישראל היה פי עשר.

עוד הוכחה לדיוק המספרים הוא בתרומת הזהב "ויהי כל זהב התרומה אשר הרימו לה' ששה עשר אלף שבע מאות וחמשים שקל מאת שרי האלפים ומאת שרי הפאות" (במדבר פרק לא נב). מכאן אתה למד שכאשר יש פירוט מדויק באחד מהשלל, גם במקום אחר בשלל שנאמר מספר גדול מעוגל, הרי הוא מספר מדויק.

מפקד בבוק לקראת המלחמה בנחש העמוני

בספר שמואל נמצא המפקד של שאול בבוק לקראת המלחמה בנחש העמוני, "וַיִּפְקְדֵם בְּבֹקֶן וַיְהִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף" (שמואל א יא ח). חכמינו הבינו שהמספר הוא מדויק "דאמר רבי יצחק אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה דכתיב ויפקדם בבוק" (יומא כב). והסביר רש"י שנספרו בחתימות חרסים שכל אחד שם חרס אחד ומנו את החרסים וידעו את מספר בני ישראל.

מפקד בטלאים לקראת המלחמה בעמלק

לקראת המלחמה בעמלק מונה שאול שוב את העם "וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל אֶת הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלָאִים מֵאוֹתָם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אֶת אִישׁ יְהוּדָה" (שמואל א טו ד אין ספק שחסרים כאן מאה אלף מבני ישראל ועשרים אלף מיהודה). הגמרא אמרה שהמנין היה על ידי טלאים. "אמר לכל אחד ואחד, שיקח טלה מצאנו של מלך, ואחר כך מנה את הטלאים, לפי שאסור למנות את ישראל, שנאמר במ (בראשית לב יב): לא יספר מרוב" (רש"י שם).

המפקד של דוד

המפקד השלישי הוא של דוד שמונה את כלל האוכלוסייה "וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקְדֵי הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ חֵל שְׁלֹף חֶרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמִשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ" (שמואל ב פרק טו). המפקד הזה היה ללא חרסים וללא טלאים והתוצאה הייתה מגיפה קשה בעם ישראל.

בדברי הימים (א פרק כא) מספר בני ישראל הוא אחר "וַיַּעֲמֹד שִׁטָּן עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּסַּח אֶת דָּוִד לְמִנּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יוֹאָב וְאֶל שָׂרֵי הָעָם לָכוּ סַפְּרוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד דָּן וְהִבִּיאוּ אֵלַי וְאֲדַעָה אֶת מִסְפָּרָם" יואב לא רוצה לספור את ישראל "וַיֹּאמֶר יוֹאָב יוֹסֵף ה' עַל עַמּוֹ כָּהֵם מֵאָה פְּעֻמִּים הֲלֹא אֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ כָּלֵם לְאֲדָנִי לְעַבְדִּים לָמָּה יִבְקֹשׁ זֹאת אֲדָנִי לָמָּה יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל?"

דוד המלך לא שומע לעצת יואב "וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ חֹזֵק עַל יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב וַיִּתְּלַחֵף בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַיָּבֵא יְרוּשָׁלַם: וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקְדֵי הָעָם אֶל דָּוִד וַיְהִי כֹל יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב וַיְהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב: וְלֹוּ וּבְנִימֹן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי נִתְעַב דָּבַר הַמֶּלֶךְ אֶת יוֹאָב: וַיֵּרַע בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים עַל הַדָּבָר הַזֶּה וַיָּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל".

הסביר רש"י כי בספר שמואל המספרים פחותים כיון שיואב לא מנה את כל השבטים כמו שכתוב 'כי נתעב דבר המלך את יואב'. אבל כאן, משום כבודו של דוד, מזכיר מספר וחשבון שמונה כי זהו כבודו שחיל כבוד כזה היה בשבטו". כך או כך, המספרים השלמים הללו הם בגלל ההשפעה הרוחנית שהשפיעה על עם ישראל למטה.

רצון ה'
מתגלה
בעולם ברצון
שלנו לעלות,
להכניע את
אויבינו,
לבנות את
ירושלים,
לחזור
בתשובה
ולבנות את
בית המקדש
במהרה
בימינו

מספרי בנים ובנות - הנחיה מלמעלה

יחס רגיל בין לידת בנים ללידת בנות

על ההשפעה הרוחנית שמשפיעה על המציאות בימינו אפשר ללמוד ממספרי הנולדים בעולם בחלוקה לזכרים ונקבות. בכל מקום ובכל שנה נולדים כ-105 בנים לכל 100 בנות. ההסברים המקובלים הם שיש מנגנון עליון שגורם לעליה במספר הזכרים כי שיעור תמותת הבנים גבוה מאשר בקרב הבנות. וגם בגלל שנשים חיות יותר שנים מאשר גברים, ריבוי הגברים הזה מאזן את המספרים המוחלטים. ואין ספק שהמספרים הללו הם תוצאה של הנחיה רוחנית שבאה לידי ביטוי בחדרי הלידה.

אחרי מלחמות יותר בנים

את ההנחיה הרוחנית מלמעלה רואים במיוחד אחרי מלחמות. בתקופות אלו עולה מספר הזכרים לכ-107-108 בנים על כל 100 בנות. אין הסבר מדעי משכנע לשינוי הזה מלבד ההבנה שמדובר במנגנון עליון שיוצר איוון באוכלוסייה אחרי אובדן גברים רבים. התופעה נצפתה לראשונה ב-1883 על ידי קרל דוסינג מאוניברסיטת ינה.

כן נמצא במחקר שנערך בארה"ב אחרי מלחמות העולם הראשונה והשנייה. הגידול היה קטן אך מובהק סטטיסטית בלידות בנים בשנים שאחרי המלחמה, עם שיא בשנת 1946. במקום 105 בנים לכל 100 בנות. אחרי מלחמות העולם עלה מספר הזכרים לכ-107-108 על כל 100 בנות.

סיפורים על הרב זצ"ל

דוד המלך יהליט

הרב אליהו זצ"ל היה מעודד מאוד כל מי שבנה בארץ ישראל ועסק ביישובה. היה קבלן מבוגר אחד שהגיע בכל יום שישי אל הרב זצ"ל עם מפות ותוכניות של כל מיני קרקעות, כדי לדעת האם להשקיע בהן, לקנות או לא לקנות. פעמים היו אלו עסקאות של סכומי עתק. הוא היה מניח לפני הרב את מפת התוכנית אותה הביא עמו, ולציידה הניח גם ספר תהלים. הרב היה לוקח את ספר התהלים, פותח באקראי, קורא פסוק, ונותן לקבלן תשובה, על-פי מה שקרא זה עתה. היו פעמים שהרב היה מראה לקבלן את הפסוק שבו נפתח הספר ואומר לו: "תראה מה כתוב כאן", והקבלן היה מבין לבד.

פעם אחת הגיע הקבלן לרב, ותוך שהוא חוכך את ידיו זו בזו, סיפר לו על עסקת נדל"ן שטומנת בחובה הון עתק. הרב פתח את התהלים וענה לו: "לא לקחת. לא טוב". "מה?" התקשה הקבלן לקבל עליו את הדין, בכל זאת הייתה זו אחת העסקאות הזוטר מבטיחות שעמדו לו מימיו. "אבל..". הוא ניסה להקשות. אך הרב בשלו.

הקבלן עשה את שהרב הורה לו והמשיך לבוא גם בשבועות שאחר כך. באחד מהשבועות הללו, הגיע הקבלן ולא הצליח להסתיר את חיובו. הוא סיפר לרב שרק עתה התברר שכל הקרקעות המדוברות מאותה עסקת נדל"ן מבטיחה, היו סחר במרמה. כל מי שהשקיע - איבד את כל כספו. הרב כמובן לא התרגש מזה, מבחינתו אלו לא היו חדשות, אלא משהו שראה כבר מראש. בענוותנותו הוא אף לא ענה "אמרת לך" או משהו בסגנון, אלא המשיך לעניין הבא.

מה עשה הרב ביום חופתו?

מה עושה בן-תורה ביום החופה שלו לפני החתונה? בוודאי לומד והולך לקברי צדיקים. כך עשה הרב זצ"ל, הלך לקבר דוד המלך בהר-ציון לקרוא תהלים, ולהתכונן רוחנית לקראת החופה. בדרך חזרה מקבר דוד המלך יש עלייה קשה מהר-ציון לכיוון תחנת הרכבת הישנה. בדרכו חזרה ראה הרב ז"ל סבל זקן שנושא משא בעגלה ידנית ומתקשה בעלייה. הרב הלך לעזור לו, לקיים "עוזב תעזוב עמו", ואף הסיע את העגלה בכל העלייה הקשה עד הגיעם לתחנת הרכבת. בלילה, משהגיע זמן החופה, הגיע אותו זקן לחתונה כאחד האורחים. מה נדהם לראות שאותו עלם שעזר לו, הינו לא אחר מאשר חתן הערב!

(הרב מרדכי נגרי, רב העיר מעלה-אדומים)

ה' מתגלה בעולם ברצון שלנו לעלות, להכניע את אויבנו, לבנות את ירושלים, לחזור בתשובה ולבנות את בית המקדש במהרה בימינו. ותמיד לא לשכוח שהרצון שלנו מתחיל ברצון של ה' במקרה של גאולה וכל הקשור אליה. אמן.

תשובה כהלכה

סר ה'גימון'. אך אפשר להגיד שהמדינה יהודית אם בפועל ערבי יכול להיות שר ביטחון ואפילו ראש ממשלה? הגמרא אומרת כי הקב"ה עשה נס לחזקיהו המלך, והוא לא אמר שירה על הנס הזה. צריך לזכור כי בזמן של חזקיה המלך הגולג עשרה שבטים מעם ישראל על-ידי סנחריב מלך אשור. זה בוודאי גרם לו להיות בעצב ובצער גדול. אולי בגלל זה הוא לא אמר שירה. אבל חכמינו אמוני בגלל שהוא לא אמר שירה - הוא לא נהיה משיח. מכל זה לומדים כי צריך לומר שירה על הטוב שה' עושה לנו אפילו אם יש סיבות אחרות שמצערות. מכאן נבין כי במדינה שאנו חיים יש הרבה דברים טובים. [א] עם ישראל מתקבץ לכאן מכל העולם. [ב] יהודים שולטים בארץ ישראל, ולא בריטים או טורקים או ערבים רעים. [ג] אפשר ללמוד פה תורה, ולא כמו ברוסיה או במקומות אחרים. [ד] לא חייבים לעבוד כאן בשבת כמו שרוב היהודים עושים בארה"ב. [ה] ירושלים נבנית וגרים בה מאות אלפי יהודים. [ו] ארץ ישראל נבנית כבישים נביים. הכול בהתאם לנבואות הנביאים. [ז] ארץ ישראל נותנת פריה בעין יפה. [ח] הקב"ה מכה את אויבנו שוק על ירך. [ט] עם ישראל חוזר בתשובה בתהליך ארוך ויפה ומשמת. [י] הר הבית נמצא בשליטת יהודים, אע"פ שהם לא מממשים את שליטתם שם. אבל מרגישים שאנחנו בדרך לגאולה שלמה.

כאשר בני אדם מתערבים במספר הבנים והבנות נוצר אסון. כך היה במספר מדינות בדרום ומזרח אסיה, ובראשן הודו וסין, בשנת 1968 החלה מדיניות של ילד אחד בסין. כיוון שרבים העדיפו דווקא בנים, נולדו 121 בנים על כל 100 בנות. רוב הבנות הופלו בשלב האולטרסאונד. חלקן מתו בצעירותן כי לא טיפלו בהן. התוצאה היא מחסור גדול של 66 מיליון בנות בסין ולמעלה מ-43 מיליון בנות חסרות בהודו. כך גם בווייטנאם, דרום קוראה, אזרבייג'ן, גיאורגיה וארמניה.

באפגניסטן שאין הפלות, ממיתים את הבנות במניעת טיפול לבנות חולות. מדובר ברצח של יותר מ-100 מיליון ילדות. יותר ממה שנרצחו אנשים בשתי מלחמות העולם גם יחד. מחקרים מלמדים כי בחברה שיש בה שיעור רווקים גבוה - שיעור האונס והפשע מתרבה. ב-20 השנים האחרונות שבהן הלך וגדל השימוש באולטרסאונד, הוכפל שיעור הפשיעה בסין.

רא"ש - ספירות של מעלה ומטה

חמישים יום או ארבעים ותשע?

ברא"ש (מסכת פסחים פרק י סימן מ) כתוב כי כשהתורה אומרת מספר הוא מספר מדוייק. לכן כשהתורה אומרת לספור חמישים ימים "עד מִקְרַת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִישִׁים יוֹם". שואלים למה אין אנו מוונים אלא תשע וארבעים יום?

ועונה כי התורה נותנת שני תאריכים לחג השבועות. בפסוק אחד היא אומרת לספור ארבעים ותשע ימים. "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִקְרַת הַשְּׁבִיעִת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עַמֹּר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" (ויקרא פרק כג טו). ובפסוק שאחריו חמישים יום, וובדאי אין בהם סתירה. "לא קשיא מידי שכן דרך המקרא כשמגיע המניין לסכום עשירית פחות אחת, מונה אותו בחשבון עשירית ואינו משגיח על חסרון האחד. כיוצא בו כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים (בראשית מז) וכן ארבעים יכנו (דברים כה).

דוגמאות נוספות

יש דוגמאות נוספות שהרא"ש לא אומר אבל הן תואמות את דבריו. כך כשהתורה אומרת "ויניעם במדבר ארבעים שנה" (במדבר לב יג) מדובר רק בשלושים ותשע שנים שמוכח זה מחשבון השנים. (רבי אברהם בן הרמב"ם) וכן מה שנאמר בספר שופטים (ה-ט) שהרגו שבעים בני גדעון בן יואש, ובפועל הרגו רק שישים ותשע שהרי בנו הקטן ניצל. וכתב שם הרד"ק: "ויותר יותם - נותר מהשבעים ושבעים חסר אחד הרג, ואף על פי שאמר שבעים איש, מנהג הלשון הוא במקומות שלא יפחות חשבון הכולל בעבור אחד, כמו כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה שבעים, ארבעים יכנו".

למה יש הבדל בספירות שלנו לספירות של תורה?

השוני הזה הוא מכוון כדי ללמד אותנו משהו חשוב מרבי שמעון בר יוחאי. הוא מסביר לנו שיש הבדל בין ספירות של בני אדם לספירות של ה' והתורה מספרת לנו את הדברים כפי שהם נראים מצד ה' כי הם חשובים לחיים שלנו. דברי רשב"י נאמרים על הפסוק "וְיָכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֶאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה" (בראשית פרק ב ב). רש"י מביא את דברי רבי במדרש ששואל והרי הבריאה נסתיימה ביום השישי ולא ביום השביעי?

"רבי שאליה לרבי ישמעאל ב"ר יוסי. א"ל שמעת מאביך מהו "ויכל אלהים ביום השביעי" אתמהא? אלא כזה שהוא מכה בקורנוס על גבי הסדן הגביהה מבעוד יום והורידה משתחשך. אמר רבי שמעון בן יוחאי בשר ודם שאינו יודע לא עתו ולא רגעיו ולא שעותיו הוא מוסיף מחול על הקודש אבל הקב"ה שהוא יודע רגעיו ועתו ושעותיו נכנס בו כחוט השערה" (מדרש רבה בראשית י ט). באמת ה' כילה את מלאכתו כשהגיע היום השביעי. אבל בני אדם לא יכולים לדקדק עד כדי כך ולכן אפשר לומר "ויכל ביום השביעי".

כך היא הגאולה

ובאמת כל הגאולה כך היא. אנשים עולים לארץ ישראל וכלפי חוץ נראה שזו בחירה אנושית. ובאמת זו בחירה חופשית שמתחילה ברצון ה'. רצון